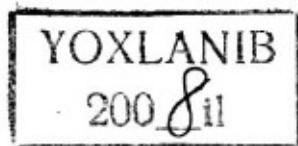

Азәрбайҹан Халы- гөлгөләри

БАКЫ — АЗӘРБАЙЧАН ДӘВЛӘТ МУЗИКИ НӘШРИЙАТЫ — 1951

АЗЭРБАЙЧАН ХАЛГ РӨГСЛӘРИ

Нот язысы:

Т. ГУЛИЕВИН, З. БАҒЫРОВУН вә М. С. ИСМАЙЫЛОВУНДУР

Мұғәддимә вә редактәси
С. РҮСТӘМОВУНДУР

Азәрбайчан Дөвләт Мусиги Нәшрийаты
Бакы—1951

РЕДАКТОРДАН

Һәмин мәчмүәйә (Т. Гулиев, З. Бағыров вә М. С. Исмайлов тәрәфиндән нота салыныш) Азәrbайҹан гәдим халг рәгс мелодиялары дахил әдилмишdir.

Бу мелодиялар индијә гәдәр дә халг арасында, адәтән той мәчлисләриндә, чыдырларда вә мұхтәлиф халг шәнилкеләриндә зурначылар вә я баламанчылар дәстәси тәрәфиндән ифа олунур. Бу дәстә: ики *зурнадан* вә я ики *баламандан*, бир вә я ики, надир һалларда, үч *нағарадан* ибарәт олур. Зурначылардан бири һәмишә әсас мелодияны чалыр, буна *уста* дейирләр; о бириси—*дәмкеш* исә, мелодиянын тәләбинә көрә, һәмишә арасы кәсилмәдән бир сәс чалыр—*дәм* сахтайыр. Нағаачылар ики вә я үч нәфәрдирсә: бири *кос* дейилән ири нағарада, адәтән һәр ханәнин башланғычында агачла бир дәфә вурааг чалыр; икинчи вә үчүнчү нағаачылар исә орта вә кичик нағараларда (*чүрә нағара*) мұхтәлиф варианtlарда, нарын халларла вә чох усталыгla, ифа олунан рәгс вә я башга мелодиянын әсас ритмини ифа әдирләр.

Азәrbайҹан рәгсләринин әсас вә сәчиййәви ритми 6/8-ликdir. Лакин мұхтәлиф характерли темпләр, груплаштырмалар, импровизасиялар, эйни мелодиянын мұхтәлиф вариантылығы вә мәгам хүсусийәтләри бунлары һеч дә екрәнк әләмир.

Мисал үчүн, эйни бир мелодияда ялныз нағараларын ифа өтдийи мұхтәлиф ритмик шекилләри көстәририк:

Мелодияларын алтында көстәрилән нотлары, икинчи зурначы—дәмкеш, ени нот кәләнә гәдәр арасы кәсилмәдән чалыр, йә'ни дәм сахтайыр (мисал, рәгс № 1 „Диринки“). Бә'зән мелодияның орталарында, хүсусән ахырларында зурначыларын вә я баламанчыларын икиси дә мелодияны унисон чалырлар (мисал, рәгс № 2 „Шаһсәвәни“).

Бу кичик изаһатлардан мәгсәд, халғ ярадычылығының дәриндән тәдгиг әдилиб өйрәнилмәли олан бу зәнкин вә кениш саһәсинин сәчий-йәви ҹәһәтләриндән бә'зи элементар мә'lumat вермәkdir.

23 февраль 1951,
Бакы

Сәид Рустәмов

ОТ РЕДАКТОРА

В настоящий сборник включены образцы стариных азербайджанских народных танцевальных мелодий в записях Т. Кулиева, З. Багирова и М. С. Исмайлова.

Эти мелодии, бытующие до сих пор в народе, исполняются обычно на свадьбах, скачках и различных народных празднествах ансамблями или *трио зурначей*,¹ в состав которых входят: две *зурны* (деревянный духовой инструмент с оченьенным резким тембром и высокими звуками) и одна или две, редко—три, *нагары* (ударные инструменты-барабаны). Один из зурначей, называющийся *уста* (мастер), исполняет мелодию, а другой *дамкеш* (подручный-вторящий) исполняет беспрерывно один звук—основной тон или (по ходу мелодии) отдельные ступени лада данной мелодии (вроде органного пункта). Из нагаристов, если их двое или трое, один играет на большом нагара *кёс*, ударяя палкой обычно по одному разу на сильных долях такта; а второй и третий нагаристы играют на среднем и маленьком нагарах, отбивая очень искусно в различных вариантах мелкими виртуозными штрихами основной ритм исполняемого танца (очень часто нагарист бывает один—средний).

Характерным и основным для азербайджанских народных танцев является ритм 6/8; но это ни в коей мере не делает их однообразными, ввиду различных характерных темпов, группировок, многообразных импровизаций, вариантов одних и тех же танцевальных мелодий и ладовых особенностей.

¹ Они же играют и на другом инструменте *баламане*—деревянный духовой инструмент с мягким нежным тембром.

Вот несколько простейших примеров ритмических рисунков исполняющихся на ударных инструментах в одном и том же танце в ритме 6/8:

Отмеченные снизу ноты исполняются подручными зурначами беспрерывно в виде легато до появления другой ноты („органный пункт“ пример, танец №1 „Диринги“). Моментами же, особенно к концу мелодии, оба зурначи или баламанчи играют в унисон (пример, танец № 2 „Шахсэвэни“).

Эти краткие пояснения имеют целью дать некоторые элементарные сведения о характерных моментах этой многообразной богатейшей области народного творчества, подлежащей глубокому исследованию и изучению.

Сеид Рустамов

23 февраля 1951 г.
г. Баку

ДИРИНКИ

1

ДИРИНГИ

I

Зурна

II

tr

tr

f

f

Musical score for two staves (Treble and Alto clefs). Key signature: F major (4 sharps). Time signature: Common time. The score consists of 8 measures.

- Measure 1: Treble staff: F, eighth-note pair. Alto staff: F, eighth-note pair.
- Measure 2: Treble staff: G, eighth-note pair. Alto staff: G, eighth-note pair.
- Measure 3: Treble staff: A, eighth-note pair. Alto staff: A, eighth-note pair.
- Measure 4: Treble staff: B, eighth-note pair. Alto staff: B, eighth-note pair.
- Measure 5: Treble staff: C, eighth-note pair. Alto staff: C, eighth-note pair. Dynamic: tr (trill).
- Measure 6: Treble staff: D, eighth-note triplet. Alto staff: D, eighth-note triplet.
- Measure 7: Treble staff: E, eighth-note triplet. Alto staff: E, eighth-note triplet. Dynamic: tr (trill).
- Measure 8: Treble staff: F, eighth-note triplet. Alto staff: F, eighth-note triplet. Dynamic: p (piano).

Measure 8 concludes with a fermata over the last measure.

ШАҢСӘВӘНИ

2

ШАХСЭВӘНИ

Allegro

ОЙНАМАГ ОВШАРЫСЫ

3

ОВШАРЫ (танцевальная)

The image shows a page of sheet music for piano, specifically for the right hand. The tempo is marked as "Allegretto". The music is arranged in ten staves, each consisting of five horizontal lines. The notes are primarily quarter notes and eighth notes, with some sixteenth-note patterns. Performance instructions are included throughout the piece, such as "tr" (trill) over specific notes and dynamics like "ff" (fortissimo) and "p" (pianissimo). There are also slurs and grace notes. A handwritten note "Very 423" is visible near the bottom of the page.

БЭРЗЭНИ

4

БЭРЗЭНИ

Andante

СОНАЙН

5

СОНАЙН

Moderato

6. АТЛАНМА

Moderato

КӨМҮРТЭПЭ

7

КӨМҮРТЭПЭ

МЭСМЭЙИ

8

МЭСМЭЙИ

Andante

КӨДЭКДЭРЭ

9

КЁДЭКДЭРЭ

Allegro con brio

АГАХАНЫМ

10

АГАХАНЫМ

Andante

11. АЙДЫНЫ

Moderato

БАГДАКУЛУ

12

БАГДАГЮЛЮ

Moderato

НАЧЫЧАН

13

ГАДЖИДЖАН

Allegretto

АҒЫРЛАМА

14

АГЫРЛАМА

Andante

Piu mosso

КҮЛЛУ

15

ГЮЛЛЮ

Allegretto

БАҒДАҚУЛУ

16

БАГДАГЮЛЮ

Allegro

ДЭЛИЛО

17

ДАЛИЛО

s. Allegretto

Piu mosso

18. НАДИРИ

Allegro

ЧЫДЫР

19

ДЖИДЫР

Moderato

КОРОГЛУ

20

КЁРОГЛУ

Maestoso

ЭШРЭФИ

21

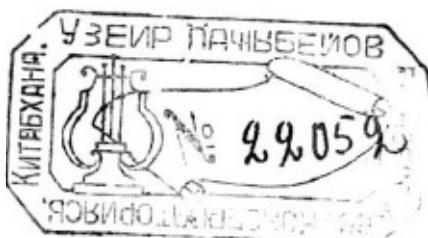
АШРАФИ

Allegretto

КҮЛУСТАНЫ

22

ГЮЛЮСТАНЫ

Andantino

МУНДЭРИЧАТ

	Сәh.
1. Диринки	8
2. Шаһсөвәни	10
3. Ойнамаг овшарысы	11
4. Бәрзәни	12
5. Сонайы	12
6. Атланма	13
7. Көмүртәпә	13
8. Мәсмәйи	14
9. Көдәкдәрә	14
10. Ағаханым	15
11. Айдыны	16
12. Бағдакұлұ	16
13. Һачычан	16
14. Ағырлама	17
15. Құллұ	18
16. Бағдакұлұ	18
17. Дәлило	19
18. Надири	19
19. Чыдыр	20
20. Короглу	20
21. Эшрәфи	21
22. Құлұстаны	21

СОДЕРЖАНИЕ

	<i>Стр.</i>
1. Диринги	8
2. Шахсэвэни	10
3. Овшары (танцевальная)	11
4. Бэрзэни	12
5. Сонайи	12
6. Атланма	13
7. Кёмуртэпэ	13
8. Мэсмэйи	14
9. Кёдэктэрэ	14
10. Агаханым	15
11. Айдыны	16
12. Багдагюлю	16
13. Гаджиджан	16
14. Агырлама	17
15. Гюллю	18
16. Багдагюлю	18
17. Даило	19
18. Надири	19
19. Джидыр	20
20. Кёрголу	20
21. Ашрафи	21
22. Гюлюстаны	21

Рэссамы М. Власов

ФГ 12133. Сифариш 513. Тираж 3000.
Азәрбайҹан ССР НС янында Полиграф сәнаеи,
нәшрийят вә китаб тичарәти ишләри идарәси.
26 комиссар адына мәтбәә. Бакы, Эли Байрамог
кучәси № 3.

3 ман.
руб. 50 гэп
коп.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИЕ НАРОДНЫЕ ТАНЦЫ

Азербайджанское Государственное Музыкальное Издательство
Баку — 1951